

«تورک یوردی» نلک آبونلرینه هدییه اولاروق تقدیم
ایده مکی رساله و کتابلرک آدلری و مندرجه لری
قیاغلک اویغنجی و دردنجی صحیفه لرینه باصیلیمشور.

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی
مدیری : آق چوره اوغلی یوسف

۱۱۶ صائی ۱۰ جلد ۵ ییل

۱۸ آغستوس ۱۳۳۲

۱۲ صائی ۱۳۳۲
۱۹۱۶ ییل

بر حکمت یوقدر . اونلر عربی و فارسی کلمه لری براقه مایورلر ، پارماق حسابندن ذوق آلامایورلر سه بو اسلاملق تعصبندن دکل ، صنعت و کوزللك اندیشه سندن در . مع مافیه ظن ایتیمورم که ماهرانه ایشلمه لرله فکری و خیالی اکلندیره ن بو کوزل یازیلرده استقبالك لسانی اولاییلین . بو لسان شو ایکی اوجک اورتیه سی تعقیب ایده جک و بو مجادله شبهه یوقدر که ساده لك جریاتی تسهیل ایلیه جکدر . هر حالده نور کجیلک نامیه خلاصه ایده یلین حرکت تکلیف ایدیلن یکیلک لری سودیره جک و او درلو یازیلردن بر ذوق حصوله کتیره جک بر شاعره و صنعتکاره صاحب اولونجه یه قدر پک سونوک و اهمیت سزقاله جقدر .

۳ — تورک لسانک حال حاضرندن سزه اوزون اوزادی یه بحثه شوراده امکان کور میورم . شمدی لسانمز فرضاً ادبیات جدیدیه لساننه نظراً شایان حیرت بر صورتده ساده لشمشدر . بوساده شکلنده هر دورلو افکاری افاده ایده ییله جک بر قابلیته ده مالکدر . ادبامز ، مقاله لرله دکل ، یاشایان اثرلرله بو لسانی نه قدر چوق ایشلرلر سه بو قابلیتکده او قدر آرتیه جنی شبهه سزدر .

رسمی کتابت ایله ادبیات آراسنده کی فرقه کلنجه پک بویوکدر . فقط هر مملکتده رسمی اسلوب ایله ادبیات آراسنده بر فرق یوقیدر ؟ بر تجار مکتوبی ، بر محکمه اعلامی ایله بر غزیه مقاله سی آراسنده فرق کورمز میسکز ؟ رسمی کتابت اصلاحه محتاجدر . فقط کندی نوعی دائره سنده .

۴ — شمدیکی حربک ادبیاتمز اوزرنده نه ای نه فنا هیچ بر تأثیری اولمامشدر . ذاتاً مملکتمز یدی سندن بری هپ حرب ایچنده یاشایور . شو بحرانی دوره کچرده مملکت بر سکون و رفاه دوره سنه نائل اولور سه بلکه اوزمان بر ادبیات انکشاف ایدر .

مسین ماهر

تعلیم و تربیه

معارف حقنده

۴

مقاله نك اوچنجیسی ۱۰۰ تیجی جلدك ۱۱ نجی صایسنده در.

ابتدائی مکتبلری — تدریس و تربیه ابتدائی مسئله سی مدافعه ملیه مسئله سی حالنده دوشونمک هر حالده یا کلش دکلدر . ابتدائی مکتبلرینک وظیفه سی یکون قابلیات و معلوماتنه نظراً حیات چرخنده قیریلما یاجق خلق ، وطنداشلیر یتشدر مکدر . تدریسات ابتدائی قانون موقتک بشنجه ماده سی مکاتب ابتدائی نك وظیفه سی شو صورتله ایضاح ایدیور : « مکاتب ابتدائی ، چوجوقلرک بر صورت متوازنده کشایش اذهاتی تأمین ایلیه جک اساسلی وضع ایدن و هر کسه لازم معلوماته مکسب اولان مکتبلر در . »

۲ تموز ۱۳۳۱ تاریخی مکاتب ابتدائی عمومیه تعلیماتنامه سی ایسه مقصدی ده ای ایضاح ایدرک دیور که : « مکتب صره لرنده کی یکی نسل هم غنغات دینه و ملیه یی محافظه و همده شرائط و احتیاجات حاضره ایله تألیف نفسه آلیشدر یلر . بوکا بناءً ابتدائی درس لری و شغولت لری سچمک ، اونلری بر لرینک قوتلری ازاله ایده جک دکل ، هیئت مجموعه سیله داها بویوک بر قوت یاپاییله جک بر حالده تألیف و تنسیق ایلک نه بویوک بر ایشدر ! »

ابتدائی مکتبی تعیری بومؤسسہ لک مقصدنی تمامیلہ ایضاح ایدمہ یور . ابتدائی مکتبہری دیگر درجات تحصیلہ بر کچید دکلدر . بونک یا کلش تلقیدی درکہ زده ابتدائی لر ، نمونہ لر ، سلطانیلرک ابتدائی صنفی کی رنک و شکلجہ آری ابتدائی لک طوغماسنی موجب اولشدر و زده ہر ابتدائی مکتبی کنیدیسی سلطانیلرہ طلبہ یتشدیر مکملہ مکلف بیلور ؛ حق بر جوق قضا ابتدائی معلمی کوردم کہ برنجیلک ، یاخود ایکنجیلک ایلہ شہادتنامہ آلان کویلو جوجوقلری ایچون :- یازیق ، یوقدر تحصیل بوشہ کیدمہ جک ؛ چونکہ شمدی باباسنک بقال ، یاخود عموجه سنک نعلیند دکانہ کیرمہ جک . بر چارہ اولسہدہ بوجوجوغنی شہرہ یوللاساق ... دیورلردی .

نیچون قانونلر تحصیل ابتدائی بی مجبوری طوتویور ؟ ہر ملت ایچون عمومی و ملی بر تربیہ واردر . ملتک بوتون افرادی بومعمومی تربیہ بی آلمش بولونمالیدر . ہر کس حال اجتماعی نک ایجاباتہ ، وطنداشلق حقوقک تحصیل ایدمہ جکی رظافہ بویون اکمکہ مجبوردر . کذلک ہر ملت ایچون عنعنات صرمنہ یکمش بعض خاطراتی و وقایعی اولورکہ بونلر اوملتلہ برابر یاشار و بعضادہ اوملتی یاشاداجق بر اقتدار قازانیلر . ایشتہ واضح قانونلر ، ابتدائی مکتبہرینک بومعمومی و ملی تربیہ بی ویرمیلہ جکنہ قناعت حاصل ایتشلردر .

حکومت وطن ایچون دوشونہ بیلہ جک ، وطنک مقدراتہ اشتراک ایدمہ جک ، محیطدہ یاشایایلمک ایچون وسائط لازمہ ایلہ مجهز اولاراق حیاتہ قاریشاجق عنصرلری مکتبہ ابتدائی تربیہ و تحصیلک ویرمیلہ جکی قناعتدہدر . بوقناعت دولایسیلہدرکہ ہان ہر دولت ابتدائی تحصیلک فوقنی توسیع معلومات وسائطدن عد ایدمہ و ابتدائی مکتبہریندہ اساسات تربیہ و تحصیل ویردکن صوکرہ اوتہسنی افرادک کنیدی اختیارینہ و ثروتہ براقیر .

بواعبارلہ ابتدائی مکتبہری ، خلق مکتبہریدر . ابتدائی مکتبہرینک غایہسنی جوق ای آکلایان جرمان مملکتلرندہ اختلال کیرک زادہسنی اولان ابتدائی مکتبی تعیری یوقدر . اونلر ابتدائی مکتبہرینہ (خلق مکتبہری = Volks schulen) دیورلر .

۱۲۸۶ تاریخی معارف عمومیہ نظامنامہ سندہ صبیان و رشیدیہ مکتبہری مکاتب ابتدائیہ دن معدوددر ؛ فقط بونلردن یالکز صبیان مکتبہرینہ دوام نظاماً مجبوریدر . مذکور نظامنامہ نک آلتنجی مادہ سندہ دنیلیورکہ : « مکاتب صبیانیہ نک مدت تحصیلہسنی دوت سنہ اولوب زبردہ محرر درسار تدریس اولوناجقدر . اصول جدیدہ و جہلہ الفبا ، قرآن کریم ، تجوید ، اخلاقہ متعلق مسائل ، علم حال ، یازو تعلیمی ، مختصر فن حساب ، مختصر تاریخ عثمانی ، مختصر جغرافیا ، معلومات نافعہ بی جامع رسالہ . » یکرمی اوچنجی مادہ دہدہ : « مکاتب رشیدیہ نک مدت تحصیلہسنی دوت سنہ اولوب زبردہ محرر درسار تدریس اولوناجقدر ؛ مبادی علوم دینہ ، لسان عثمانی قواعدی ، املا و انشاء ، ترتیب جدید اوزرہ قواعد عربیہ و فارسیہ ، علم حساب ، دفتر طوئقی اصولی ، رسم خطوط ، مبادی ہندسہ ، تاریخ عمومی و تاریخ عثمانی ، جغرافیا و جیمناستق . » دنیلیور . دوردنجی سہ ایچندہ ایستکلی اولانلرک فرانسزجہ تحصیللری جائزدر .

نظامنامه، تربیه مسئله‌سنه، تدریسک و مکاتب ابتدائیه‌نک روحنه هیچ تماس ایتمه مشدر. اودورک معارف حقنده حاکم اولان دوشونجه‌سی اوقوت‌مقدن عبارتدی و معارف مسئله‌سی یالکیز اوقوت‌مق مسئله‌سی تلقی اولونویوردی؛ الآن موجود بوطرزلتقی ۱۳۳۱ مکاتب ابتدائیه عمومیه تعلیمات‌نامه‌سنک بر ایکی فقره‌سنی سيلمکه مقتدر دکلدر. معارف و تربیه منظومه‌سنده رول صاحبی اولانلر و نهایت معلملر و مربیلر اوقوت‌مقای بر تربیه مسئله‌سی حالنه صوقغه مجبوردرلر. تربیه‌سنر، غایه‌سی آکلاشیلما یاراق ویریلان تحصیل امل شکسته و صنف‌سنر خلق یتشدیرر؛ بوخلقک هیئت اجتماعیه یه فائده‌دن زیاده ضرری واردر.

اعلان حریتی متعاقب‌المرزده کی مکاتب ابتدائیه پروغرامی برآز داها واسعدی. مدت تحصیلیه‌سی اوج سنه‌دن عبارت اولان بودورک ابتدائیلرنده: الفبا، قرآن کریم، تجوید، علم حال، قرائت، املا، مختصر صرف و نحو، حساب، تاریخ، جغرافیا، معلومات دینی و اخلاقیه، معلومات فیه و صحیه، حسن خط کوستریلیوردی.

شیمدی آلتی صنفی احتوا ایدن مکاتب ابتدائیه عمومیه‌مرزده تدریسات اوج دوره یه آریلر :

دوره ابتدائیه — یدی و سکز یاشنده کی چوجوقلره مخصوص.

دوره متوسطه — طقوز و اون یاشنده کی چوجوقلره مخصوص.

دوره عالیه — اون بر و اون ایکی یاشنده کی چوجوقلره مخصوص.

کوستریلان درس‌لرده شونلردر: قرآن کریم، معلومات دینی، قرائت و خط، لسان عثمانی، حساب و هندسه، دروس اشیا، معلومات طبیعی و تطبیقاتی، حفظ‌الصحه، معلومات مدنی و اخلاقیه و اقتصادیه ال ایشلری و رسم، غنا (الهی و وطنی منظومه‌لر)، تربیه بدنی و مکتب اویونلری، اطفال ذکوره تعلیم عسکری، اطفال اناثه اداره بیتیه و دیکیش ایشلری.

آلتی درس‌خانه‌لی مکتبلر‌مرزدن فرقلری دائمی معلملردن ماعدا بش سیار معلم ایله برمدیر معاونه و انضباط و معلمین مجلس‌لرینه مالک اولماسندن عبارت اولان نمونه ابتدائی لرینک دیکر بر فرقی‌ده پروغراملرنده اجنبی لساننک موقع طوتمقده اولماسیدر.

مکاتب ابتدائیه‌ده تدریس اولونان درس‌لرک مفرداتی‌ده (۱۳۲۹) ده نشر اولونمشدر. بومفردات بر وایکی درس‌خانه‌لی و معلمی مکتبلر ایچون آیری، اوج دورت بش آلتی درس‌خانه‌لی و معلمی مکتبلرله نمونه‌لر ایچون آیری‌در.

مثلا، دوره متوسطه برنجی صنف ایچون «ایکی یوزه قدر عددلر اوزرینه تعداد و ترقیم کوستریله‌جکدر.» ذیلیدی حالده عینی صنف ایچون «اوج دورت خانه‌لی عددلرک بر وایکی خانه‌لی عددلرله تقسیم» ذیلیمه‌سی کی بعض تناقض‌لری و نقصانلری ایله برابر اشبومفردات، معلملره اوزرنده ایشلمه‌سی لازم کلان قیمتدار بر (قاناوه) در. چوجوقلر‌مرزک ذکالرینه، مملکتک احتیاجنه کوره بومفردات اوزرنده داها پک چوق اوینانا بیلیر.

بالخاصه شونی‌ده قیدایتک ایسترم‌که: معلم، بومفرداتله چوجوقلرک ذهنی هرج و مرج ایتمه‌مه‌لیدر.

۲ ایله ۸/۷ ی جمع ، ۳،۷ ی ۸،۹ ایله دوزرو ضرب ایدمه یین ابتدائی صوک صنف طلبه سی مفردانده واردرد دیرک فائض ، اسقونه او مسئله لری ایله مشغول ایتمده هیچ بر فائده متصور دکلدرد .
ابتدائی لمزده حسابچی ، تاریخچی ، لسانچی دکل فکری تربیه آلمش قافالر یتشدریمک ایسترد .
پروغرام (فکری انضباط) ی تأمین ایچون معلمک اندم بر رهبر اولورسه مفیددرد . یوقسه معلم ، اوراده کی موادی چوجوقلره اوقوتقمق ایچون پروغرامی بر کتاب تلقی ایدمه رسه ، نابه سز پروغرام پک مضر برشی اولور . پک چوق ماده لری جدآ واقفانه اولان ۱۳۳۱ تموز تعلیماتنامه سنک (۶۱) نجی ماده سی بالخاصه شایان دقتدرد : بوماده ، درس لری طاقلره آیرمشدر :

(قرآن کریم و علوم دینه) (ترکیه : قرائت ، املا ، صرف و نحو ، تحریر ، منظومه ازبری ، یازی) (مصاحبات اخلاقیه) (حساب و هندسه) (تاریخ و جغرافیا) (اشیا درس لری و زراعت) (اداره بیتیه و طباحت : قیز مکتب لری ایچون) (رسم و آل ایش لری) (اجنبی لسان - نمونه مکتب لرنده) نوط تقدیرنده بوطاقلر نظر دفته آلیناجقدر .

ابتدائی مکتب لری نك غایه سی برداها دوشونولونجه طاقلر تشکیک نه قدار اهمیتلی اولدینی تظاهر ایدمه . خلق مکتب لری حساب مکتبی ، جغرافیا مکتبی ، رسم مکتبی ، جناسیق مکتبی ... دکلدرد . بر مکتبده حسابدن اوره آلان چوجوق جغرافیادن بر آلمشه او مکتب وظیفه سی آکلایامامش و یایامامش دیمکدرد . درس لک ابتدائی لرده هیئت مجموعه سیله آنجاق بر قیمتی واردرد ؛ تکر تکر هیچ بری چوجوغنی حیات ایچون ، جمعیت ایچون حاضر لایامیه کافی دکلدرد . طاقم مسئله سی بومقصدله آتیلش خیرکار بر آیدمرد ؛ امید ایدمه رزکه معلم لرمز بومسئله یه لایقيله اهمیت ویررلر ؛ و چوجوقلرمز اسراف قوادن ، موازنه سزک دردنن قورتارمش اولورلر .

نافع عطف

تورک دیواننده

نمچه وایرانده عثمانلی اوردولری

جهان جنگی باشلانلی بری آوستریا و آلمان تبلیغنامه لری دقتله تعقیب ایدلر ، (لوبلین) ، (لوف) خصوصی صوک زمانلرده چوق کچن (بوجاش) اسلرلی اوقودجه ، البته بر هیجان ، غرور و تأثردن متولد بر هیجان طویقمده درلر . او اسلر دلالتله همیز اعدادیده ایکن از برلریمز کوپرلرلر دورینک « لهستان سفر هایونی » و بوجاش معاهده سی « فصلنی خاطر ایورز : « موکب هایون ایسالمیدن طونه یی کچرک (خوتین) طریقله حدود لهستانه داخل اولوب او دیارک اک متین قلعه سی عدا اولونان قامتیجه تحت تضییق عسکر ظفر رهبرده الامان نیازی ایصال سمع عالی ایتمکله صلحا فتح و اشغال و جیش منصور پودولیا ایالتنه ادخال ایدلدی . (ایلو) یعنی (لبرغ) و (لوبلین) بلده مشهوره لری و اطراف و جوانبده کاش پلقه لر اوردده دست سطوت و معنوره لر قاعده زمانه وجهله یغما و غارت ایدیلرک اعدا خوف نهر ایلله مصالحه استدعاسنده بولمغله اقامتگاه هایون اولان (بوجاش) موقعنه صرخصلر و رودیله عقد معاهده و تجدید موالات قیلندی (۱۰۸۳) . شرائط اساسیه سی پودولیا ایالتی دولت علیه یه و افراین قزاقلره ترک اولونمق و له قرائنی طرفندن سنوی بکرمی ایکی بیک آلتون ویریک ایدی . دوروشنقو رویال عتبه علیا اوله رق حکومتبه اقعاد اولندقدن صوکره موکب هایون ادرنه یه و سلیم کرای قریعه عودت ایتدیلر .

برقاج سنه صوکره (۱۰۸۹) ، (بهرین) سفری و لوغ بولدی . ایوم بولتاوا ولایتک ذبیر حوارینده